

טובים השניים

במקרים של בעיה רפואית מורכבת, סבוכה או נדירה, מבקשים חולים רבים לקבל חוות דעת נוספת למצבם מפי מומחה אחר • ד"ר רם איתן מסביר מתי כדאי לפנות לחוות דעת שנייה ואיך עושים זאת נכון

דעת נוספת. לכל היותר תשמחו לגלות (גם אם מדובר באחוז כמעט אפסי) שהרופא שלכם טעה. • אבחנה גבולית: אם ממצאי הבדיקות שלכם גבויים, למשל, אם לא ברור מהם, אם הגידול מחייב ניתוח ו/או כימותרפיה או שיש אפשרות לחיות עם הגידול בשלום. • מחלה נדירה: במקרה של מחלה נדירה יש סבוי בה מעט מאוד ידע מקצועי. לכן חוות דעת נוספת, הניתנת על ידי מומחה-חוקר בעל שם, עשויה לפי תוח צוהר לטיפול יעיל יותר.

• טיפול לא יעיל: במקרה של טיפול ממושך ולא יעיל או רצף של טיפולים שאינם מביאים לריפוי או להקלה של התסמינים. • הפניה לניתוח או לפעולה פולשנית: לפעמים דעה נוספת עשויה לחסוך מכם פעולה פולשנית על השלכותיה הרבות (כמו סיכונים, הפסד ימי עבודה וכו'). כאן יש לסייג ולומר כי במקרים שבהם קיימת סכנת חיים יש לבחון אם חוות דעת נוספת אינה מעכבת את הניתוח ההכרחי. • תוצאות בדיקות עגומות שלא מספקות תקווה:

ואילו שאלות חשובות שתשאלו את המומחה שאליו פניתם?
מתי מומלץ לפנות לחוות דעת נוספת?
על פי חוק זכויות החולה, בקשת חוות דעת נוספת הינה לגיטימית ומקובלת הן בשלב האבחון והן בשלב הטיפול. מומלץ לפנות לחוות דעת שנייה במקרים הבאים:
• אישקט פנימי: למרות בדיקות המעבדה וקביעתו של הרופא כי הכל בסדר, משהו בהרגשה

פנייה לחוות דעת שנייה עשויה להוות נדבך חשוב בהתמודדות עם מחלה או עם כל בעיה רפואית הפוגעת באיכות החיים. היא מספקת נקודת מבט שונה על המצב הבריאותי ומקנה שליטה וחופש בחירה באשר לאפשרויות הטיפוליות האופציונליות. אולם לצד היתרונות, עלולה דעה מקצועית נוספת לבלבל ולעורר קונפליקט סביב ההכרעה הטיפולית. איך תדעו מתי מומלץ לפנות לחוות דעת נוספת ואיך לעשות בה שימוש מושכל? מה עושים

- לכם החלטה טיפולית. למשל:
- מהי האבחנה המדויקת או המוערכת של מצבי?
- מהם הטיפולים המקובלים במצבי?
- בהשוואה לטיפולים שהוצעו לי בחוות הרעת הראשונה - מהם היתרונות והחסרונות בטיפול המוצע על ידך?
- מהם סיכויי הצלחה בטיפול המוצע על ידך בהשוואה לטיפול הראשון שהוצע לי?
- האם יש טיפול חדש שעדיין לא נכנס לסל או שלא קיים בארץ ועשוי לשפר את מצבי או להביא להחלמתי?
- כמה ניסיון קיים בטיפול שאתה מציע לי?
- היכן יבוצע הטיפול וכמה זה יעלה לי?
- האם ניתן לקבל את הטיפול באזור מגורי?
- טיפ חשוב: אל תלכו לבר לפגישה. קחו אדם קרוב. לעיתים, האבחנה מלווה בחשש גדול ובהרדה שעלולים ליצור בלבול ולהפריע לכם לקלוט ולהבין את דברי הרופא.

מה עושים במקרה של סתירה בהמלצות?

לפעמים עלול להיווצר מצב שבו חוות הרעת השנייה סותרת את המלצות הרופא המטפל שלכם. מה עושים במקרה כזה?

- לחקור: למדו את המחלה/הבעיה שממנה אתם סובלים. ככל שתחקרו, תקראו ותלמדו יותר על הבעיה, כך יהיו ביריכם יותר כלים שיסייעו בקבלת החלטה.
- להשוות: בחנו את החסרונות, את היתרונות ואת שיעורי ההצלחה של דרך הטיפול הראשונה שהומלצה לכם בהשוואה לאלטרנטיבה שהוצגה בחוות הרעת השנייה.

- להתאים: עדיף לבחור בהמלצה הטיפולית המשלבת עם האני המאמין שלכם ועם אורח חייכם. למשל, אם רופא אחד מציע טיפול תרופתי כפתרון מהיר לבעיה, ואחר ממליץ על פיוזותרפיה בשלב הראשון - ואתם במהותכם דוגלים בפתרון טבעי, לכו עם האפשרות השנייה (כמובן אחרי שווידאתם כי דחיית הטיפול התרופתי איננה כרוכה בהגדרת הסיכון).

- לבקש חוות דעת שלישית: אם הבעיה סבוכה והדילמה מורכבת, אל תהססו לפנות גם לקבלת חוות דעת שלישית מפי מומחה בתחום.

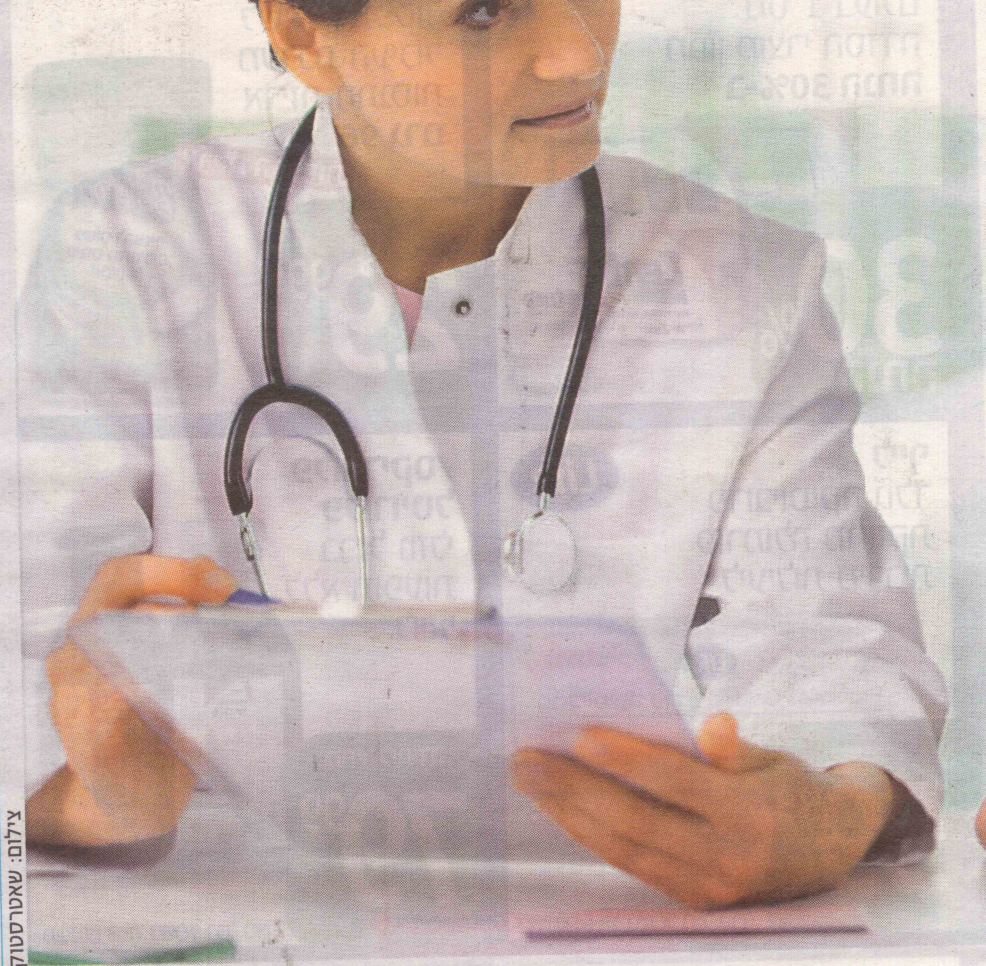
הרופא שלי מסרב לטפל בהתאם לחוות הדעת.

רופא אינו חייב לקבל את ההמלצה הטיפולית הניתנת על ידי רופא אחר. במקרה כזה אין ספק שהחולה נותר בדילמה לא פשוטה: האם לקבל את סירובו של הרופא או להתעקש על הטיפול? במקרה הזה עליכם לזכור שמרכזים רפואיים אחרים פתוחים בפניכם, ותוכלו לקבל את הטיפול שעליו הומלץ בחוות הרעת על ידי רופא אחר. אגב, על פי חוק זכויות החולה, גם בזמן אשפוז אתם רשאים לזמן רופא בכיר שאינו מצוות בית החולים לצורך חוות דעת נוספת. אולם כדי להימנע מאי-נוחות מומלץ לבקש קודם את הסכמתו של מנהל המחלקה.

כמה זה עולה?

קופות חולים מאפשרות קבלת ייעוץ וחוות דעת נוספת במסגרת הביטוחים המשלימים, בכדי סווי כספי חלקי או מלא. מומלץ לברר מראש במשרדי הקופה את רשימת הרופאים שאליהם ניתן לפנות ומהם התנאים לקבלת ההחזר הכספי.

הכותב הוא רופא בכיר ביחידה לגינקו־אונקולוגיה בבית החולים בילינסון, מנהל תחום אונקו־גינקולוגיה באיה מדיקל - המרכז לרפואת נשים מתקדמת, ויו"ר הוועדה המלווה ללימודים קליניים בקולטה לרפואה באוניברסיטת תל-אביב

צילום: שאטרסטוק

אם מדובר במחלה קשה ומורכבת רצוי לפנות למומחה בעל שם עולמי שנמצא בחזית המחקר, שיהיה מעודכן בחידושים האחרונים ויכיר אלטרנטיבות טיפוליות גם בחו"ל. כדי לאתר מומחים כאלה חפשו באינטרנט מאמרים מקצועיים בנושא המחלה שלכם

- מפה לאוזן: מאז ומתמיד זו הדרך הפשוטה, היעילה והטובה ביותר להגיע למומחה מתאים, בהנחה שקיבלתם את ההמלצה ממישהו שסובל מבעיה הדומה לשלכם והיה שבע רצון מהטיפול שקיבל.
- אינטרנט: הרשת היא אמנם מכרה זהב למידע ובאמצעותה אפשר לגלות מי הם הרופאים החתומים על מאמרים חשובים הנוגעים לתחום המחלה/התופעה שממנה אתם סובלים, אך שימו לב: לא תמיד המידע מהימן, ויש כמובן להזהר מאתרים וממודעות "מטעם".
- מרפאות ייעודיות: הן במרכזים ציבוריים רפואיים גדולים והן במרכזים רפואיים פרטיים יש מרפאות ייעודיות.
- רופא הקהילה: רופא המכיר היטב את ההיסטוריה הרפואית שלכם יוכל להמליץ על רופא מומחה מתאים ולרוב גם באזור מגוריכם.

איך להגיע לפגישה לחוות הדעת?

אין טעם להגיע לחוות דעת שנייה מבלי שביצעתם את כל הבריקות הנדרשות לרופא, כדי שיקבל תמונה כוללת על מצב בריאותכם. לכן בזמן שאתם קובעים תור לחוות הדעת, בררו עם הרופא אילו בדיקות עליכם לעבור ואילו מסמכים עליכם להביא לפגישה. סביר להניח שתתבקשו להביא בדיקות מעבדה מהחודשים האחרונים, בדיקות דם מות (כמו CT או MRI) ובדיקות נוספות הנוגעות לאבחון הבעיה.

לקדם את הטיפול במחלה. במסגרת ניסויים קליניים ניתן לעיתים לקבל תרופות מבטיחות עוד לפני שיצאו לשוק. המעקב והבקרה במסגרת ניסויים קליניים הינם קפדניים ותכופים יותר, ובשל כך לעיתים יעילים יותר. ייתכן שיש מחקרים אשר עשויים להתאים לכם. חפשו אפשרויות מחקר במחלקות שונות ובמרכזים רפואיים שונים, וכי דאי לפנות לחוות דעת נוספת להערכת הכראיות שלכם להשתתף במחקר.

מי מתאים לתת חוות דעת שנייה?

כדי לקבל חוות דעת חדשה, עצמאית ונטולת השפעה, רצוי לבחור ברופא שאין לו קשר לרופא המטפל שלכם ושאיפילו אינו עובד באותו מרכז רפואי.

אם מדובר במחלה קשה ומורכבת רצוי לפנות למומחה בעל שם עולמי שנמצא בחזית המחקר. סביר להניח שרופא־חוקר שמעודכן בחידושים האחרונים מכיר אלטרנטיבות טיפוליות גם בחו"ל (בהיעדר טיפול מתאים בארץ או אם הרופאים בארץ הגיעו למבוי סתום מבחינה טיפולית) ומצוי בקשר עם כתי חולים מתקדמים בעולם. כדי לאתר מומחים כאלה חפשו מאמרים מקצועיים בנושא המחלה שלכם מאת רופאים שזו התמחותם.

איך מאתרים מומחה לחוות דעת?

יש כמה שיטות להגיע לרופא שממנו כדאי לבקש חוות דעת נוספת: